

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 279/15

KLAGER: Klostergården v/ Yngve Sivertsen og Camilla Murel
ADRESSE: Barkvikveien 44, 3145 Tjøme
PUBLIKASJON: NRK
PUBLISERINGSDATO: 19.03.2015, 20.03.2015, 26.04.2015 og 28.04.2015
STOFFOMRÅDE: Helse, næringsliv, forvaltning
SJANGER: Nyhet
SØKERSTIKKORD: Saklighet og omtanke, premisser, samtidig imøtegåelse, m.m.
REGISTRERT: 23.09.2015
BEHANDLET I PFU: 21.01.2016
BEHANDLINGSTID: 118 dager
KLAGEGRUPPE: Næringsdrivende
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Klage unntas offentlighet av hensyn til tredjeperson.

SAMMENDRAG:

NRK Vestfold publiserte **torsdag 19. mars 2015** en nettartikkel med tittelen «– **Jeg føler at de tar fra meg barnet mitt**».

Kvinnen bak sitatet i tittelen var avbildet og navngitt i brødteksten. Det fremgikk at hennes psykisk utviklingshemmede sønn bodde på den private omsorgsboligen Klostergården, og at hun ikke fikk se ham så ofte som hun ønsket. Videre ble sønnens verge og ekteparet som driver boligen, navngitt, og det ble oppgitt at det var dem som hadde fastsatt samværstiden for mor og sønn. Moren var også sitert på at hun året i forveien hadde kommet på et uanmeldt besøk til omsorgsboligen, og at hun da hadde funnet sønnen alene på gårdsplassen, uten briller, ustelt og illeluktende. Hun uttrykte den gang misnøye med dette overfor lederne, og mener nå at dette er bakgrunnen for den innskrenkede samværstiden, fremgår det av artikkelen.

I brødteksten sto det at ekteparet som driver boligen, benektet at sønnen var ustelt da moren kom på uventet besøk, og at de avviste at episoden var grunnen til samværsavtalen. Videre sa paret og vergen at de ikke kunne uttale seg ytterligere om saken grunnet taushetsplikten. I et påfølgende avsnitt skrev journalisten at moren ...

«... selv var verge for sønnen tidligere, men etter en livskrise gikk hun inn i en stor depresjon og da ble vergerollen overtatt av en annen, etter anbefaling fra Klostergården [...] Hun sier hun følte seg lurt til å si fra seg vergerollen.»

I teksten stilte moren også spørsmål ved hvorfor sønnen måtte dekke taxiutgifter med sin vesle trygd når hun har anledning til å hente ham. Vergen bekreftet at sønnen må ta taxi når han skal møte moren, men ville ikke si noe om grunnen til dette. En bildetekst gjenga dessuten morens påstander om at sønnen var blitt redusert og deprimeret etter at han flyttet til Klostergården, og at han får for lite stimuli der.

Mot slutten av brødteksten var leder for Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) sitert. Han opplevde saken som «grunnlovsstridig» og «et brudd på menneskerettighetene». Ifølge NFU-lederen har ikke verger rett til å bestemme over personer som ikke er fratatt rettslig handleevne, noe sønnen i dette tilfellet ikke er. Videre sa han:

«Hvis de mener mor er en slik pest og plage at de ikke kan ha henne på besøk, må de be politiet utstede et besøksforbud eller be retten frata sønnen den rettslige handleevnen.»

Helt nederst i teksten opplyste vergen at han var uenig med NFU-lederen, og at han hadde sendt saken videre til Fylkesmannen for å få en avgjørelse derfra.

Følgende opplysninger ble lagt inn under brødteksten en måned etter førstegangspublisering (sekr. anm.):

*«Oppdatert: Før artikkelen første gang ble publisert sa [ekteparet som driver Klostergården] at de ikke kunne uttale seg om saken av hensyn til taushetsplikten. Etter å ha lest saken har de følgende kommentarer:
- Mor har ikke vært verge selv, og har følgelig heller ikke blitt fratatt vergerolle. Sønnen var ikke ustelt. Han trives godt hos oss, jobber i fjøs med dyr hver dag og bader hver kveld. Han har aldri brukt trygden sin på drosjekjøring til og fra mor, det har Klostergården hele tiden betalt.
Ekteparet sier også at samværsavtalen ikke har noe med mors besøk å gjøre, men ble laget av helt andre årsaker som ikke kan utdypes på grunn av taushetsplikten. De presiserer også at det er Fylkesmannen som oppretter verger.»*

På kvelden samme dag, torsdag 19. mars, fulgte NRK opp med en ny artikkel om den omstridte samværsavtalen. Tittelen var «- Kan ikke huske å ha hørt om liknende». I teksten ble det først gjort kort rede for konflikten omtalt i den forutgående artikkelen. Deretter sto:

«[F]agsjef for vergemål hos Fylkesmannen i Vestfold, kan ikke huske at han har hørt om liknende samværsavtaler. Han uttaler seg på generelt grunnlag.

Videre ble fagsjefen spurt om verger har anledning til å opprette samværsavtaler med pårørende, hvorpå han svarte:

«- Det vet jeg ikke. Det må jeg undersøke nærmere i forhold til regelverket. Men så lenge det ligger innenfor mandatet, og enten at personen med verge selv ønsker det, eller at det er ansett til å være det beste for vedkommende, så mener jeg at det vil kunne være mulig å gjøre.»

Igjen ble det opplyst at Klostergården og angjeldende verge ikke kunne kommentere saken på grunn av taushetsplikten. Vergen bekreftet imidlertid at samværsavtalen er innført, og gjentok at saken var sendt til Fylkesmannen. Kritikken fra NFU ble også gjentatt.

Samme dag, 19. mars 2015, sendte **NRK Vestfold** tre radioinnslag om saken, henholdsvis kl. **07:15, 14:45 og 15:05**. Det første innslaget inneholdt primært samme kilder og momenter som den første nettartikkelen. Moren fikk imidlertid skildre sin opplevelse av det uanmeldte besøket, og forholdet som sådan, noe mer utfyllende enn i artikkelen (Se vedlagt transkripsjon av radio- og tv-innslag, sekr anm.). I tillegg ble dette sagt i utannonseringen:

«NRK har vært i kontakt med [...] Tjøme kommune i saken, og Tjøme kommune skal føre tilsyn med Klostergården. Og kommunalsjef[en] [...] forteller at de er på tilsyn annethvert år. Han selv opplever Klostergården som et bra sted for psykisk utviklingshemmede. Når det gjelder vergerollen, har Fylkesmannen ansvaret [...] Fagsjef i vergemålvdelingen har aldri hørt om at en verge tidligere har innført en samværsavtale for pårørende, men må undersøke dette nærmere for å si noe om dette er et brudd på loven [...]»

Også det andre radioinnslaget inneholdt mange av de samme elementene som nettartiklene, og representanten for Fylkesmannen kom her med utfyllende kommentarer om hvorvidt en samværsavtale som den omtalte er lovlig. I tillegg kom det frem at Tjøme kommunes tilsyn med Klostergården ikke pleier å ta form av uanmeldte besøk.

Det tredje radioinnslaget var en kort nyhetsversjon som fokuserte på at det var uklart hvilken adgang verger har til å opprette samværsavtaler.

I **NRK Vestfolds tv-nyheter kl. 18:45 samme dag** var det også et innslag om saken. Reportasjen tok opp mange av de samme forholdene som artiklene og radioinnslagene, og i en studiooppfølging etter tv-reportasjen kom NFU-lederen med samme type kritikk av vergen som gjengitt ovenfor.

Kl. 07:15 morgenen fredag 20. mars 2015 sendte **NRK Vestfold** nok et radioinnslag om saken. Omtalen fra dagen i forveien ble gjengitt summarisk, og den nye vinklingen var at NFU kritiserte ordningen med såkalt profesjonelle verger samt etterlyste mer kontroll av private omsorgsboliger. En stortingspolitiker fra SV stilte seg også kritisk til den typen botilbud som Klostergården representerer.

I radio- og tv-dekningen ble det gjennomgående vist til at Klostergården og/eller vergen ikke kunne gå inn i detaljene i saken på grunn av taushetsplikten, men at de likevel avviste morens fremstilling av det uanmeldte besøket på omsorgsboligen samt morens påstand om at denne hendelsen førte til den omstridte samværsavtalen. I tv-saken ble også Klostergården sitert på at saken var «tatt helt ut av proporsjoner og snudd på hodet», og at «sønnen blir tatt godt vare på og har det bra».

Søndag 26. april 2015 publiserte **NRK Vestfold** en ny og omfangsrik nettartikkel om Klostergården, denne gangen med en økonomisk innfallsvinkel. Tittelen var **«Ektepar ble rike på privat omsorg»**, og ingressen lød slik:

«Ekteparet som driver Klostergården på Tjøme har tjent seg rike på salg av omsorgstjenester for psykisk utviklingshemmede. De har bygd opp verdier for mellom 40 og 45 millioner kroner både i Norge og utlandet.»

Innledningsvis i brødteksten sto:

«I 1990 startet ekteparet [...] et privat bofellesskap for psykisk utviklingshemmede på Tjøme. 25 år senere sitter ekteparet på eiendom i Norge, Danmark og Frankrike for anslagsvis mellom 40 og 45 millioner kroner. Samtidig fører det offentlige som kjøper deres tjenester ikke tilsyn med den økonomiske driften av virksomheten. Selskapet leverer ikke regnskap til Brønnøysundregistrene og all eiendom, også det som omfattes av bofellesskapet, står på dem privat.»

Paret avviste i teksten at profitt har vært et mål for virksomheten deres, og det ble gjort rede for innkjøp og investeringer opp gjennom årene. Blant annet sto følgende:

«Ekteparet forteller at de i flere år ikke tok ut lønn. Det ble kun tatt ut litt penger til eget forbruk. I 1996 kjøper de et hus i Provence i Frankrike som feriebolig for Klostergården. I 2002 utvider de videre og kjøper en leilighet på Frogner i Oslo til 8,5 millioner kroner. Planen er å bruke leiligheten som kurslokale.»

Videre sto:

«Klostergården er registrert som et ansvarlig selskap (ANS), og fram til 2007 leverte selskapet regnskap til Brønnøysundregistrene. Både leiligheten i Oslo, fritidsboligen i Frankrike og de to gårdene på Tjøme står oppført i 2006-regnskapet. Leiligheten ble solgt i 2013, men er tatt ut av det siste regnskapet selskapet leverte i 2007.»

Ekteparet forklarte i artikkelen at de ikke fikk benyttet leiligheten i Oslo til virksomheten slik de ønsket, og at revisoren derfor ba dem ta den ut av regnskapet. Deretter sto:

«I 2007-regnskapet nedskrives gjelden i selskapet med 8,5 millioner kroner, samme sum som leiligheten på Frogner i Oslo ble kjøpt for i 2002. Samtidig reduseres driftsmidlene i selskapet fra 27,1 millioner kroner til 18,3 millioner kroner. Et enkeltmannsforetak med eiendomsverdi på under 20 millioner kroner er ikke regnskapspliktig i Brønnøysund.»

Artikkelen fulgte så opp med en omfattende redegjørelse for hvordan ekteparet har meldt flytting til ulike adresser i Danmark i forbindelse med boligkjøp. En kunne også lese om et arvet hus i Risør der noen rom leies ut som feriebolig til Klostergården, et leilighetskjøp i Ullevål hageby, og ytterligere en eiendom i Frankrike som også tjener som feriebolig for beboerne på Klostergården, ifølge ekteparet. I teksten kom det dessuten frem at selskapet disponerer en seilskute. Det fremgikk videre at omsorgsboligene blant annet er finansiert gjennom pantsettelse av de to gårdene paret disponerer, gjennom Innovasjon Norge og Cultura Sparebank, som låner ut penger til sosiale og samfunnsnyttige formål. Videre sto:

«Ekteparet har også tjent 5,2 millioner kroner på salget av leiligheten på Frogner i Oslo. I 2013 var den samlede gjelden til ekteparet 31,9 millioner kroner, ifølge deres revisor. På grunn av høy gjeld er de i skattelikningen oppført med 0 i formue. Ekteparet forteller NRK at de tar ut en lønn på cirka en million kroner i året til sammen.»

Artikkelen inneholdt også et intervju med rådmannen i Tjøme som var overrasket over tallene NRK presenterte, og stilte spørsmål ved om kommunen betaler riktig pris for tjenestene Klostergården tilbyr. Samtidig sa rådmannen at det ikke er ulovlig å tjene penger og investere i eiendom. Ekteparet var sitert slik om saken:

«Vi tar en langt lavere pris enn andre private omsorgsboliger. Andre aktører blir overrasket når de hører vår lave døgnpris i kombinasjon med hva vi tilbyr».

I det påfølgende avsnittet ble det kort referert, og lenket, til artikkelen fra mars om moren som ikke fikk treffe sønnen like ofte som hun ønsket. I den forbindelse ble det opplyst at en gruppe verger og pårørende hadde gått ut med støtte til Klostergården etter denne omtalen.

Rådmannen ble deretter konfrontert med spørsmål om hvorfor kommunen bare fører tilsyn med om beboerne på Klostergården får de tjenestene de har krav på, og ikke med selve driften av foretaket. Det at Klostergården ikke leverer regnskap til Brønnøysundregistrene, er et spørsmål for Skatteetaten, ikke for kommunen, svarte rådmannen, som la til at kommunen ikke vet hvor mye beboerne på Klostergården får benytte ferieboligene. Ekteparet oppga i denne sammenheng at det er fem av Klostergårdens beboere som er egnet for en tur til Frankrike. Nederst i brødteksten sto:

«Første gang NRK intervjuet ekteparet fortalte de at også verger får låne boligen i Frankrike og ga eksempler på dette. Senere presiserte de at verger ikke får låne stedet gratis, men må leie det. Etter å ha lest gjennom sitatene sier ekteparet at dette ikke er tilfelle.

– Huset leies ikke ut til verger, og ansatte er der kun sammen med beboere. Det har bare skjedd én gang at en verge har vært med som ledsager, etter klart ønske fra en beboer.

[Ekteparet] understreker at de oppgir leieinntekter og privat bruk fra familiemedlemmer til skattemyndighetene [...] Rådmannen [...] mener det er uheldig dersom verger får bruke fritidsboligen i Frankrike.

– Dette kan skape uheldige bindinger, dersom dette stemmer. Når verger anbefaler Klostergården for sine brukere må vi være sikre på at dette er til det beste for brukerne, sier [rådmannen].

[Ekteparet kan ikke] gi noe tall over bruken av ferieboligene, men [...] forteller at huset i Cotignac i Frankrike nå skal selges. Også Colin Archer-skuta skal selges. [...] I seilskøyteklubben Colin Archer står den registrert på [mannen i paret].»

Neste morgen, mandag 27. april 2015, fulgte NRK Vestfold opp med to nyhetsinnslag på radio. Det ene innslaget var en kort nyhetsversjon som oppsummerte hovedpoengene fra artikkelen publisert dagen i forveien. Det andre var en mer omfattende reportasje som tok for seg flere av detaljene fra artikkelen. Det ble opplyst at ekteparet ikke hadde ønsket å la seg intervju, men flere av parets uttalelser i artikkelen ble gjengitt. I utannonseringen av det lange innslaget ble det også henvist til nettartikkelen, og programlederen leste opp en uttalelse fra paret:

«Klostergården har vært, og er ment å være i fremtiden også, et godt og trygt hjem for mange beboere. Det er ikke en motsetning mellom det å eie noe privat og det å ville dedikere eiendommene og livet sitt til at det skal være til glede for andre også. Vi innberetter og skatter for privat bruk av firmaets driftsmidler som alle andre. De forteller også at profitt ikke har vært målet deres, og at de tar en lavere pris for sine tjenester enn andre private omsorgsboliger. De rette myndigheter har full innsynsrett i regnskapet om de ønsker det.»

Tirsdag 28. april 2015 kom NRK Vestfold med en oppfølgingsartikkel med tittelen «Frykter misbruk av skattepenger». I artikkelen ga nestlederen i organisasjonen For velferdsstaten uttrykk for at det er problematisk om tilbydere av private omsorgstjenester tar overpris og

bygger opp private eiendomsformuer. Nestlederen oppfordret kommuner til å kontrollere om prisene er rimelige.

I brødteksten ble det også vist og lenket til tidligere omtale av Klostergården. Nestlederen i For velferdsstaten sa at denne saken minner om andre saker fra de siste årene, og hun karakteriserte denne type aktører som velferdsprofitører. Klostergården svarte slik:

«Vi har alltid imøtekommet og vært positive til at aktuelle offentlige instanser fører tilsyn, og har innsyn slik de er pålagt og på de måtene de ønsker. Regnskap revidert av statsautorisert revisor har i alle 25 år blitt innberettet til ligningsmyndighetene, og vært åpne for innsyn av kommunale tilsynsmyndigheter»

Rådmannen i Tjøme kommune avviste også kritikken, og fremholdt at kommunen «sammenligner prisene på egenproduserte tjenester og kjøpte tjenester». Avslutningsvis påpekte en Ap-politiker at det ikke er galt å tjene penger på salg av tjenester til det offentlige, men hun sa seg enig i at det er viktig å kontrollere pengestrøm og regnskap i slike selskaper.

Samme dag, 28. april 2015, brakte NRK Vestfold tre radioinnslag, kl. 07:03, 07:15 og 08:03. Det første og tredje innslaget var korte nyhetssaker som gjenga hovedpoengene fra nettartikkelen publisert samme dag, inkludert Klostergårdens kommentarer i komprimert form. Det andre var en mer omfattende reportasje som tok for seg flere av detaljene fra artikkelen. Her ble Klostergårdens imøtegåelse lest opp i sin helhet i utannonseringen.

KLAGEN:

Klagerne er paret som eier og driver den private omsorgsboligen Klostergården. Når det gjelder de sju publiseringene fra mars 2015 – om moren som ikke fikk treffe sønnen like ofte som hun ønsket – anfører klagerne brudd på Vær Varsom-plakatens (VVP) punkt 3.2 og 3.3.

3.2) I dekningen ble det, ifølge klagerne, urettmessig hevdet at de hadde fratatt moren barnet hennes. Påstanden ble i klagernes øyne enda mer rammende på grunn av beskyldningene om menneskerettighetsbrudd fra NFU. Videre oppgir klagerne at de ikke «ble informert om dybden i anklagene mot dem» da de var i kontakt med NRK dagen før publisering, og at de ble lovet en sitatsjekk som de aldri fikk. Ifølge klagerne konfronterte journalisten dem bare med morens fremstilling av det uanmeldte besøket året i forveien. Til dette svarte paret at moren snakket usant, men at de ikke kunne kommentere saken ytterligere før de hadde fått satt seg bedre inn i hva de kunne si uten å bryte taushetsplikten. Klagerne oppfattet da at journalisten tok innsigelsene deres til etterretning, og at de ville få et forvarsel dersom det likevel skulle bli publisert noe. Et slikt forvarsel fikk de aldri. Klagerne poengterer at de ikke er medievannte, og at det først var senere, da de ble gjort oppmerksom på relevante presseetiske regler, at de ba om å få komme med korrigerende faktaopplysninger (se vedlagt henvendelse til NRK, sekr.anm.). Klagerne kritiserer for det første at disse opplysningene ikke var på plass ved førstegangspublisering. For det andre reagerer paret på at korrigeringene ble «gjemt bort» under brødteksten da de først ble tatt inn. I klagen fremholdes det også at NRK redigerte bort enkelte av opplysningene som ble gitt i etterkant.

3.3) Senere samme dag, etter de første publiseringene, kom NRK til Klostergården sammen med den omtalte moren for å gjøre tv-opptak, uten at klagerne var varslet om dette. Ifølge klagerne medga NRK at det var en kommunikasjonsvikt som var årsaken til at paret ikke

hadde mottatt noen forespørsel om dette. Men NRK insisterte likevel på å filme og spurte om de kunne sitere paret på det de hadde sagt dagen i forveien. På grunn av sakens alvor valgte klagerne å tilføye at morens fremstilling var tatt ut av sin sammenheng og snudd på hodet. Klagerne skriver videre at de fortalte NRK at forholdet bunner ut i en tragisk familiehistorie som er blitt behandlet i både kommune og fylke, og at politiet var trukket inn. Av den grunn reagerer klagerne på at NRK likevel fulgte opp med artikkelen «-Kan ikke huske å ha hørt om liknende». Det opplyses for øvrig at Klostergården vurderer å anmelde moren på grunn av det klagerne anser som trakassering. Politiet ble kontaktet før NRKs dekning, tilføyes det.

Når det gjelder de sju publiseringene i april om den økonomiske driften av Klostergården, anfører klagerne brudd på VVPs punkt 3.3, 3.7, 4.1, 4.4, 4.5 og 4.14.

4.1) Klagerne mener at NRKs dekning skilte for dårlig mellom Klostergårdens økonomi og deres privatøkonomi. At paret har tjent seg «rike på privat omsorg» og «har bygd opp verdier for mellom 40 og 45 millioner kroner» er i klagernes øyne usaklige påstander, all den tid verdiene er belånt med 32 millioner kroner. Først et godt stykke ut i omtalen blir publikum gjort oppmerksom på gjelden og parets samlede årsinntekt på rundt en million kroner. Klagerne mener derfor at denne vesentlige informasjonen gjemmes bort. I klagen stilles det i tillegg spørsmål ved om rådmannens uttalelser ble gitt på feil premisser og med utgangspunkt i feilaktige tall fra NRK. Videre mener klagerne at NRK selv burde ha lagt frem tall som viste at Klostergården ikke har høye døgnpriser for beboerne, og ikke bare latt opplysningen stå som en påstand fra klagerne. Endelig mener klagerne at de i artikkelen «Frykter misbruk av skattepenger» urettmessig blir karakterisert som «velferdsprofittører».

4.4) Klagerne aksepterer ikke uten videre NRKs verdisetting av Klostergårdens eiendommer. Men om en likevel legger NRKs anslag på 40 millioner til grunn, presiserer klagerne at de kun har opparbeidet seg verdier for åtte millioner kroner, da dette er differansen mellom påståtte verdier og pådratt gjeld. I tillegg anføres det at paret hadde med seg verdier inn i selskapet da de startet opp i 1989, og at de har arvet eiendommer i løpet den aktuelle tidsperioden. Følgelig mener klagerne at det ikke var dekning for å hevde i ingress og innannonsering at paret har bygd seg opp verdier for over 40 millioner kroner.

3.7) Klagerne reagerer på at artikkelen med tittelen «Ektepar ble rike på privat omsorg» ikke opplyste at relevante myndigheter har fullt innsyn i Klostergårdens regnskaper, noe klagernes revisor gjorde journalisten oppmerksom på forut for publisering.

4.14) Klagerne oppgir at de fikk to timer på seg til å besvare 20 til dels private og svært detaljerte spørsmål, og at NRK truet med at saken uansett ville gå på luften. I tillegg mener klagerne at NRK på utilbørlig vis redigerte og fjernet tilsvaret fra dem og revisoren deres. I det hele tatt mener klagerne at NRK burde ha innhentet informasjon fra flere kilder.

3.3) Klagerne nekter også for at de innledningsvis sa til journalisten at ferieboliger leies ut eller lånes ut til verger, slik NRK skrev. Ifølge klagerne har det bare vært ett tilfelle der en verge har vært med en beboer som ledsager etter beboerens eget ønske. Rådmannens uttalelse om at det er problematisk om verger bruker fritidsboligene, ble derfor gitt på feil premisser, anfører klagerne.

4.5) Klagerne mener at dette punktet bør veie ekstra tungt, ettersom de føler seg forhåndsdomt i en sak hvor det ikke engang foreligger mistanke om noe ulovlig eller en negativ tilsynsrapport.

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Det er ikke registrert kontakt mellom partene med sikte på å løse saken i minnelighet.

TILSVARSRUNDEN:

NRK avviser brudd på god presseskikk og svarer punktvis på klagers anførsler. Her gjengis først NRKs kommentarer til de sju innklagede publiseringene fra mars om moren og den omstridte samværsavtalen:

3.2) NRK mener at de hadde et bredt og relevant kildetilfang i de aktuelle publiseringene.

3.3) Ifølge NRK ble klagerne informert om at journalisten først ville lage en sak om beskyldningene fra moren, og deretter en sak om selskapet. Klagerne ville ikke la seg intervju i opptak, men samtykket til at journalisten tok notater som ville bli brukt. Paret ville heller ikke la seg intervju eller avbilde av tv-teamet. Bildene som er brukt, ble henholdsvis kjøpt av lokalavis og filmet fra en vei som er åpen for offentlig ferdsel.

4.14) NRK oppfatter klagerne dit hen at de argumenterer for brudd på 4.14 i publiseringene fra mars, selv om de ikke eksplisitt refererer til punktet. Av den grunn vil NRK svare opp dette punktet også i denne delen av tilsvaret. Redaksjonen peker på at den 22. april, etter klagerens ønske, la inn ekteparets tilleggskommentarer til publiseringen av 19. mars. Samlet sett mener NRK at Klostergården fikk anledning til å imøtegå kritikken, og at ekteparet også fikk gi sin kommentar i oppfølgingssaken.

Når det gjelder de sju publiseringene i april om den økonomiske driften av Klostergården, svarer NRK følgende:

4.1) NRK mener at redaksjonen har hatt en saklig fremstilling av fakta. Ifølge NRK ble det gjort forsøk på å skape balanse i saken ved å sitere en støtteerklæring til Klostergården fra verger og pårørende. Videre vises det til at både en lokalpolitiker og rådmannen presiserte i teksten at det ikke er ulovlig eller galt å tjene penger på kjøp av eiendom eller salg av tjenester til det offentlige. Rådmannen uttalte seg også ellers med forbehold, anfører NRK.

4.4) NRK mener at det var dekkende å bruke ordet «rik» i tittelen all den tid ekteparet har verdier for over 40 millioner kroner. Klagerne bestred ikke dette tallanslaget før publisering.

3.7) Det påpekes at klagerne fikk anledning til fakta- og sitatsjekk av teksten før publisering (se vedlegg til klagen med korrespondanse mellom klagerne og redaksjon, sekr. anm.). E-postkorrespondansen dokumenterer i NRKs øyne at redaksjonen strakk seg langt for å komme klagerne i møte når det gjaldt korrigerende av direkte sitater samt faktafeil. For NRK opplevdes det som om klagerne langt på vei ønsket å skrive hele saken selv.

4.14) NRK understreker at klager ble gitt adgang til samtidig imøtegåelse gjennom hele dekningen i april, men at redaksjonen ble nødt til å referere ekteparets synspunkter ettersom de ikke ville la seg intervju i opptak. I tillegg påpekes det igjen at klagerne fikk artikkelen «Ektepar ble rike på privat omsorg» til gjennomlesing i flere omganger. NRK avviser videre klagerens påstand om at det ble gitt en urimelig kort tidsfrist for å besvare spørsmål. NRK oppgir at det gikk 13 dager fra møtet med klagerne (og deres revisor) frem til publisering, og

at klagerne fikk første utkast av artikkelen til gjennomlesing ni dager før publisering. Det ble også gitt utvidet tidsfrist på grunn av dødsfall i klagerne familie, fremholder NRK.

3.3) Etter NRKs mening var premissene for intervjusituasjonen klare. Ifølge NRK ga ikke klagerne på noe tidspunkt underveis i kommunikasjonen uttrykk for at de ikke skjønnte hensikten med hva redaksjonen ønsket å publisere. NRK peker blant annet på at redaksjonen ble invitert til et møte med klagerne og deres revisor for å gå gjennom selskapets økonomi.

4.5) NRK hadde aldri som utgangspunkt at klagerne hadde gjort noe ulovlig, men ønsket å belyse at private institusjoner kan tjene mye penger på salg av tjenester til det offentlige, uten at det offentlige fører tilsyn med den økonomiske driften i angjeldende foretak. Følgelig kan ikke NRK se at VVPs punkt 4.5 er relevant i denne saken.

Klageren hadde følgende kommentarer til publiseringene om moren og samværsrett:

3.2) Klagerne bestrider at det var et balansert kildetilfang i disse sakene, idet den ene parten var bundet av lovpålagt taushetsplikt og ikke kunne forsvare seg mot grove, udokumenterte påstander. Ifølge klagerne visste NRK at moren som rettet beskyldninger mot Klostergården, sliter med alvorlige problemer, og at hun var utilgjengelig og umulig å samarbeide med mens hun var syk og sønnen bodde på Klostergården. Dette var også utgangspunktet for at klagerne sammen med kommunen initierte søknad til fylkesmannen om vergemål. NRK ble også, ifølge klagen, gjort oppmerksom på at ekteparet hadde sendt en såkalt OBS-melding til politiet på grunn av det de opplevde som sjikane og trusler fra moren. Klagerne er derfor kritiske til at NRK likevel gikk videre med saken uten at det fantes noen andre dokumenter eller kilder som støttet opp om morens virkelighetsbeskrivelse. Klagerne mener i det minste at NRK burde ha bedt moren oppheve Klostergårdens taushetsplikt, slik at de kunne ha kommet med et fullstendig tilsvare. Ellers oppgir klagerne at NFU-representanten som kritiserte Klostergården i forbindelse med denne saken, har et prinsipielt standpunkt mot den type bofellesskap som klagerne tilbyr.

3.3) Klagerne fastholder at de fikk forelagt svært lite under det første intervjuet, og at den første publiseringen kom overraskende på dem.

4.14) Klagerne anfører at tilleggskommentarene deres som i april ble føyet til den første artikkelen, var enkle faktaopplysninger som journalisten selvsagt ville fått svar på om hun hadde konfrontert ekteparet med de aktuelle påstandene før publisering. For øvrig oppgir klagerne at de aldri fikk spørsmål om å kommentere artikkelen «–Kan ikke huske å ha hørt om lignende», selv om NRK skrev i teksten at ekteparet ikke ønsket å kommentere saken.

Hva angår dekningen i april om Klostergårdens økonomi, hadde klagerne dette å tilføye:

4.1) Klagerne bestrider at henvisningen til vergers og pårørendes støtteerklæring til Klostergården bidro til å skape balanse i fremstillingen, da det, i klagerne øyne, samtidig ble skapt et inntrykk av samrøre mellom Klostergården og vergene i forbindelse med den påståtte bruken av ferieboligene. NRK skrev også at det var «en gruppe verger og pårørende» som sto bak støtteerklæringen, mens klagerne hadde påpekt overfor NRK at det var hele vergegruppen. Endelig fastholder klagerne at rådmannens uttalelser ble gitt på gale premisser, og de bemerker at verdistigning på eiendom har lite å gjøre med om kommunen betaler «riktig» pris for omsorgstjenestene de kjøper.

4.4) Klagerne understreker at det ikke er ordet «rik» som er hovedproblemet, men påstandene om at ekteparet har tjent seg rike på salg av omsorgstjenester, og at de har verdier for over 40 millioner kroner. Igjen vises det til gjelden og at det i realiteten er bankene som sitter på verdiene. I tillegg mener klagerne at NRK ikke skiller mellom parets privatøkonomi og selskapets økonomi. Klagerne anfører også at flere mellomtitler og enkeltpåstander mangler dekning i stoffet, blant annet «-Fører ikke tilsyn med driften».

3.7) Klagerne viser til at de gjorde NRK kjent med hvilke verdier som er private og hvilke som er Klostergårdens, og fremholder at disse opplysningene ble utelatt. Det fremgikk heller ikke av omtalen at klagerne hadde gitt uttrykk for at det heftet usikkerhet ved om de samlede verdiene av eiendommer og driftsmidler i det hele tatt oversteg gjelden.

4.14) Klagerne bekrefter at de ikke ville la seg intervju i opptak, men fremholder at de har vært tilgjengelige for spørsmål fra NRK. Igjen anfører klagerne at NRK lot være å rette seg etter en rekke av merknadene klagerne kom med under gjennomlesning av teksten forut for publisering. Klagerne står fast ved at de først fikk to timer på seg til å besvare 20 spørsmål (se vedlegg med disse spørsmålene, sekr. anm.), og at journalisten truet med at saken ville sendes om ikke fristen ble overholdt. Etter samtaler med vaktsjef og redaksjonssjef i NRK ble partene imidlertid enige om at klagerne skulle få lengre tid til å gå gjennom fakta. Det var i forlengelsen av dette at NRK ble invitert til møte med ekteparet og deres revisor.

Klagerne legger også ved et lenger skriv hvor de gir sin versjon av Klostergårdens historie og virksomhet. Skrivet er ment som et korrektiv til NRKs fremstilling.

NRK ønsket å komme med et siste tilsvaer. Når det gjelder dekningen i mars, skriver NRK:

3.2) NRK påpeker at morens tidligere problemer gikk frem av omtalen, og at redaksjonen vurderte det dit hen at hun som mor hadde rett til å fortelle sin historie. Ifølge NRK var det morens tidligere problemer som førte til at hun ga fra seg vergerollen. Videre oppgir NRK at moren i vår fikk tilbake vergerollen for sønnen.

4.14) Igjen hevder NRK at klagerne fikk forelagt omfanget av morens og NFUs kritikk, og at ekteparet på det daværende tidspunkt bare ønsket å tilbakevise at den aktuelle beboeren var ustelt da moren kom på uanmeldt besøk. Da klagerne senere ønsket å komme med et fyldigere tilsvaer, fikk de anledning til det.

Når det gjelder oppfølgingssakene i mars, kan ikke NRK se at det fremkom sterke beskyldninger mot klagerne. Men det ble ifølge NRK likevel gjort flere forsøk på å kontakte klagerne på telefon for å innhente deres kommentarer før det tilknyttede radioinnslaget neste morgen (20. mars). NRK oppgir at redaksjonen først kom i kontakt med klagerne neste dag, og at de da avslo å kommentere forholdet ytterligere. Først etter dette ble oppfølgingsartikkelen på nett publisert, skriver NRK (På nrk.no står det at artikkelen ble publisert 19. mars kl. 21:07, sekr. anm). Følgelig mener NRK at det er uriktig at klager ikke ble bedt om å kommentere denne saken

Om dekningen i april, skriver NRK:

4.4) NRK mener at klagernes økonomi og Klostergårdens økonomi henger sammen, da eiendommene eies privat, men driftes gjennom selskapet. NRK viser til klagernes egen opplysning om at penger tjent på salg av privat leilighet gikk til driftskostnader, utbygging

og nedbetaling av gjeld i selskapet. Videre oppgir NRK at klagerne selv har fortalt at selskapet betaler en del av ekteparets private kostnader. Angående undertittelen «-Fører ikke tilsyn med driften» mener NRK at det fremgår at tittelsitatet sikter til det faktum at kommunen ikke fører tilsyn med selskapets økonomiske drift.

3.7) NRK minner om at pressen bare plikter å gjengi meningsinnholdet i det intervjuobjektene sier, ikke å gjengi alt intervjuobjektene ønsker å ha med. Redaksjonen presiserer at alle de omtalte eiendommene er eid privat av klagerne ifølge offentlige registre, og at det i omtalen går frem hvilke av eiendommene som benyttes av Klostergården.

Klagerne ønsket å komme med ytterlige kommentarer etter avsluttet tilsvarsrunde. De avviser at de noen gang har sagt at selskapet betaler en del av deres private kostnader. Dette er i klagerne øyne en "hårreisende" påstand, som føyer seg inn i NRKs sammenblanding av klagerne private økonomi og foretakets økonomi.

NRK hadde ikke ytterligere å tilføye.

